

Quicksan Wet natuurbescherming Vechtarm Stekkenkamp

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Opdrachtgever:

Waterschap Vechtstromen
J. Riekert
Kooikersweg 1
7609 PZ, Almelo

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	203514
Datum:	6-11-2023
Projectleider:	B. Pegge
Opgesteld:	E. Nijhuis
Gecontroleerd:	N. Otten
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

Quicksan Wet natuurbescherming	1
Waterschap Vechtstromen	1
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
2 Huidige situatie en ontwikkeling	6
2.1 Huidige situatie	6
1.2 Voorgenomen ontwikkeling	7
3 Natuurwetgeving en -beleid	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Bescherming van soorten	9
3.3 Bescherming van gebieden	9
3.4 Bescherming van houtopstanden	10
3.5 Natuurnetwerk Nederland	11
4 Methode	13
4.1 Bureauonderzoek	13
4.2 Terreinbezoek	13
5 Beschermden soorten	14
5.1 Planten	14
5.2 Zoogdieren	14
5.2.1 Vleermuizen	14
5.2.2 Overige zoogdieren	16
5.3 Vogels	18
5.4 Reptielen	19
5.5 Amfibieën	20
5.6 Vissen	20
5.7 Ongewervelden	21
6 Conclusie	22
6.1 Beschermden soorten	22
6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	22
6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	22
6.1.3 Algemene zorgplicht	22
6.2 Bescherming gebieden	23
6.3 Bescherming houtopstanden	23

6.4	Natuurnetwerk Nederland	23
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	23
6.6	Geldigheid rapportage.....	23
7	Literatuurlijst.....	24
	Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Vechstromen is voornemens een oude afgesloten meander bij Ommen weer aan te laten sluiten op de huidige loop van de Vecht. Door het stilstaande water in de oude meander van de Vecht weer in verbinding te brengen met het stromende water in de rivier wordt de waterkwaliteit in de oude arm verbeterd.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

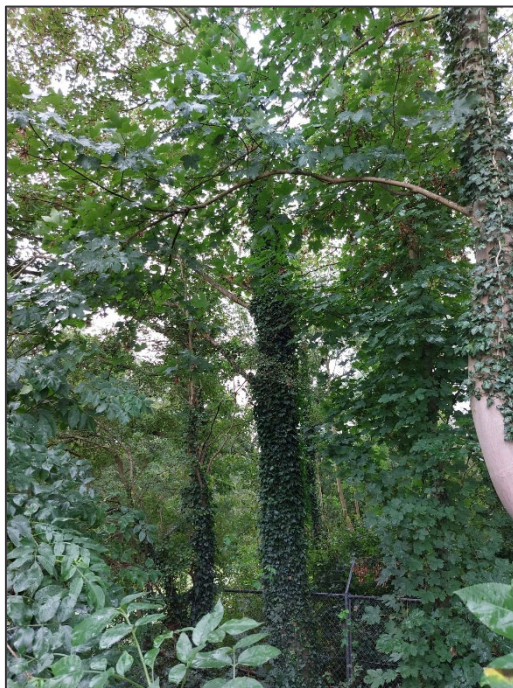
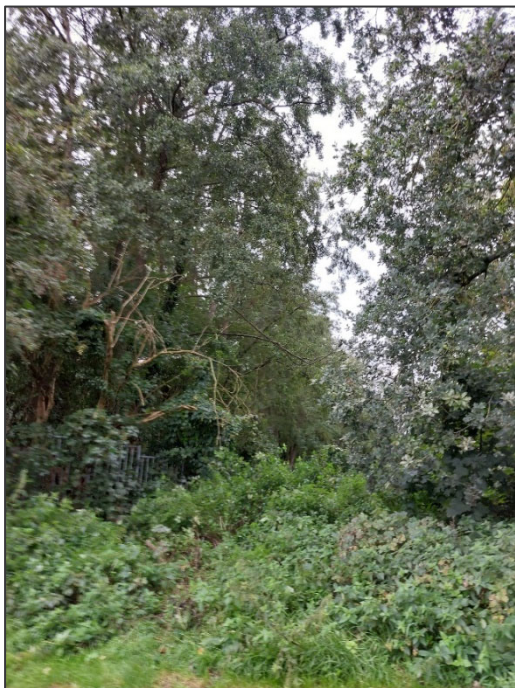
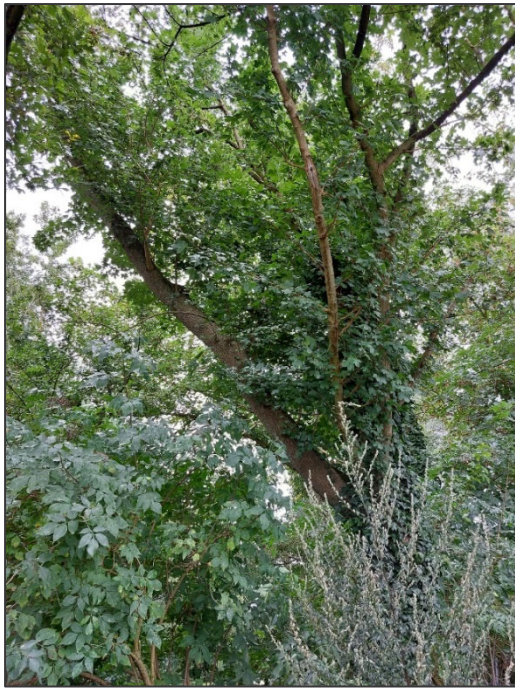
Tussen Raalte en Hardenberg ligt de plaats Ommen, in de gelijknamige gemeente Ommen. Dit dorp wordt omringd door verschillende natuurgebieden; de Archemerberg, Lemelerberg, Landgoed Eerde, de Sahara, en iets verder weg de Oldemeyer. De Vecht loopt vanuit het Duitse Münsterland, Nordhorn en Emlichheim Nederland binnen ter hoogte van Gramsbergen en stroomt via onder meer Hardenberg, Ommen en Dalfsen naar Zwolle, waar de Vecht uitkomt in het Zwarte Water (figuur 1).

Voorliggend initiatief spitst zich toe op de oude meander van de Vecht ter hoogte van het openluchtwembad Olde Vechte te Ommen, aan de zuidzijde van de loop van de rivier. De kade tussen de Vecht en de oude Vechtarm bestaat uit grasland aan de zijde van de Vecht en bomen aan zijde van de oude arm. In de huidige situatie is er geen verbinding tussen de oude Vechtarm en het stromende water van de rivier, waardoor de waterkwaliteit niet optimaal is.

Figuur 2 geeft een impressie van de huidige situatie op 21 september waarbij de verbinding is weergegeven van de oude Vechtarm met de rivier de Vecht.

Figuur 1: Ligging plangebied (Bron: Google Maps)

Figuur 2: Impressie plangebied, 21-09-2023.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De werkzaamheden om de oude Vechtarm te verbinden met de rivier bestaan uit het afgraven van de oever en grasland en het kappen van twee bomen waaronder een zomereik en een gewone esdoorn. Bij de aansluiting op de Vecht worden de bodem en het talud voorzien van bekleding bestaande uit zinkstukken met breuksteen. Figuur 3 geeft de locatie van de werkzaamheden weer waarbij de Oude Vechtarm zal worden verbonden met de Vecht en figuur 4 geeft een overzicht van te nemen stappen voor de hernieuwde aansluiting met de oude Vechtarm.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer sprake is of kan zijn van een overtreding, dan dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (Aerius, 2022). De geplande werkzaamheden hebben als doel het herstellen van de Oude Vechtarm, door deze opnieuw aan te sluiten met de Vecht. Dit is van toegevoegde waarde voor het Natura 2000-gebied waar het plangebied onderdeel van is. Negatieve gevolgen op het Natura 2000-gebied als gevolg van de geplande werkzaamheden en toekomstig gebruik worden niet verwacht, echter wordt wel aangeraden een toetsing aan het Natura 2000-gebied uit te voeren. Deze toetsing is in een aparte rapportage opgenomen.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Dit geldt alleen voor de uitvoeringsfase, dus het realiseren van de aantakking en het plaatsen van de meerpalen. In de gebruiksfase is geen sprake van extra stikstofdepositie, omdat het gebruik van de meerpalen is beperkt tot een enkele kleine boten per jaar. In een aparte rapportage wordt de stikstofberekening beschreven.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan volgens de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om: houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:

- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Binnen het plangebied worden twee bomen gekapt om plaats te maken voor de verbinding van de Vecht met de oude meander. Het gaat om de rijbeplanting (van meer dan 20 bomen) aan de westkant van het plangebied. De bomen grenzen aan de Oude Vechtarm. Deze zijn aanwezig buiten de bebouwde kom van Ommen (DigiTree, 2023). Het is volgens provinciaal beleid noodzakelijk een kapmelding te doen voor het kappen van deze bomen. Volgens de gemeente vallen de bomen onder een lijnvormig object zoals beschreven in Landschapsontwikkelingsplan Ommen.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zie figuur 5. Het valt onder de bestemming 'Recreatie – Zwembad' (Ruimtelijke plannen, 2022). Deze wordt als volgt omschreven:

1. een zwembad met de bijbehorende bebouwing;
2. parkeer- en ontsluitingsvoorzieningen;
3. openbare nutsvoorzieningen;
4. groenvoorzieningen.

Het plangebied is het beste te omschrijven met het 4de punt. De geplande ontwikkelingen vallen onder deze omschrijving. In het kader van het NNN zijn de ontwikkelingen in strijd met het bestemmingsplan. Door het ontgraven van de oever tussen de Vecht en de oude meander ontstaat water, hiermee blijft het plangebied fungeren als natuur. Een toetsing van de ontwikkeling aan het NNN is derhalve niet noodzakelijk

Figuur 5: locatie van het plangebied (Blauw omlijnd) in relatie tot het NNN gebied in lichtgroen (provincie Overijssel, 2023).

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en (indien beschikbaar) regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door C. Oldenburger en N. Otten uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader – Ecologisch deskundige). Het veldbezoek is uitgevoerd op 21-09-2023 bij 19°C, zwaarbewolkt en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. In de omgeving van het plangebied zijn groeiplaatsen van verschillende beschermde soorten bekend: bergnachtorchis, dennenororchis, drijvende waterweegbree en veenbloembies (NDFF, 2023).

Bergnachtorchis en dennenororchis groeien in bossen, dit is niet aanwezig in het plangebied. De drijvende waterweegbree is een soort die voorkomt in zwak stromend tot stilstaand water. De Vecht heeft een te sterke stroming, de Oude Vechtarm is te dicht begroeid met kroos om voor deze soort te dienen als geschikte groeiplaats. De veenbloembies is een soort die groeit op levend hoogveen. Wat deze beschermde plantensoorten gemeen hebben, is dat het plangebied geen geschikt habitat biedt. Hierom is de aanwezigheid van deze bijzondere soorten uitgesloten.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop uitgesloten. Hierdoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook meervleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Hiermee zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis uitgesloten. In de aanwezige bomen binnen het plangebied zijn geen holten, spleten of losse stukken schors waargenomen die kunnen worden gebruikt als verblijfplaats. Hiermee zijn ook verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten uitgesloten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen voor het oriënteren tijdens het foerageren en verplaatsen tussen verschillende locaties. De bomenrij aan de westkant van het plangebied is hier geschikt voor. Ook zijn de twee waterelementen in het plangebied geschikt foerageergebied. Mogelijk worden deze elementen ook gebruikt als (onderdeel van) een vliegroute.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

Vanwege het ontbreken van mogelijke verblijfplaatsen van zowel boombewonende als gebouwbewonende soorten, zijn negatieve effecten op de (beschermde) verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Negatieve invloeden als gevolg van de geplande ontwikkelingen worden uitgesloten. Ten behoeve van de nieuw aan te leggen verbinding worden er twee bomen weggehaald namelijk een zomereik en een gewone esdoorn. Er ontstaan geen grote gaten in lijnvormige objecten, wat zou kunnen zorgen voor het onbruikbaar worden van een vliegroute. Hierdoor blijft de lijnvormige functie van deze singel behouden, en worden er geen vliegroutes of foerageerplekken verstoord.

Voor het botenhuis worden negatieve gevolgen ook uitgesloten. Het botenhuis is een laag landschapselement en voor de bouw worden er geen bomen verwijderd waardoor er geen effect is op de bestaande lijnvormige elementen.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: haas, konijn, ree, vos en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals grote bosmuis, boommarter, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel), damhert, das, eekhoorn, egel, otter en steenmarter kunnen gebruik maken van het plangebied als (onderdeel van) hun leefgebied. Verblijfplaatsen (nesten, holen burchten) of sporen van verblijfplaatsen (uitwerpselen, graafsporen, prooiresten, pootafdrukken etc.) zijn niet waargenomen.

Boommarter

De boommarter leeft doorgaans in bossen. Direct ten zuiden van het plangebied is dit in geringe mate aanwezig, in meerdere mate iets verder ten oosten van het plangebied. Het is mogelijk dat de boommarter van het bos aan de zuidkant gebruik maakt en incidenteel van het plangebied gebruik maakt als leefgebied. Geschikte (boom)holten voor verblijfplaatsen van deze soort ontbreken binnen het plangebied.

Damhert

Het damhert komt voor in uiteenlopende gebieden. Ten oosten van het plangebied zijn enkele dieren in het verleden waargenomen (NDFF, 2023). Het is mogelijk dat een damhert incidenteel gebruik maakt van het plangebied, als foerageergebied of om gebruik te maken van de oever voor het water. Er zijn geen sporen van deze soort gevonden. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied.

Das

Ondanks dat het gebied redelijk geschikt is als leefgebied voor deze soort, wordt de aanwezigheid van de das uitgesloten. Deze soort laat erg duidelijke sporen zoals graafputten (en bij bewoning ook burchten) achter wanneer hij van een gebied gebruik maakt. Deze en andere kenmerkende sporen (uitwerpselen, haar, pootafdrukken), zijn niet waargenomen.

Eekhoorn

Eekhoorns zijn dieren die hoofdzakelijk in bomen leven. Binnen het plangebied is zeer beperkt mogelijk leefgebied aanwezig in de bomenrij aan de westkant van het plangebied. Er zijn geen (blad)nesten van deze soort waargenomen. Vaste verblijfplaatsen zijn hierom uitgesloten binnen het plangebied.

Egel en kleine marterachtigen

De egel maakt gebruik van dichte onderbegroeiing en takkenrillen om zich in te verplaatsen of te verblijven. De kleine marterachtigen wezel, bunzing en hermelijn gebruiken soortgelijke elementen als leefgebied. De aanwezige elzensingel kan deel uitmaken van een groter plangebied van de egel en kleine marterachtigen echter zijn er geen sporen aangetroffen die duiden op een verblijfplaatsen of een essentieel leefgebied. De invloed van de voorgenomen werkzaamheden zal dan ook geen invloed hebben op de geschiktheid van het plangebied voor de leefgebieden van de betreffende soorten.

Grote bosmuis

De grote bosmuis is veelvuldig in de omgeving van het plangebied waargenomen (NDFF, 2023). Het is een soort die hoofdzakelijk zijn habitat vindt in oud, hoog opgaand loofbos, maar ook gebruik maakt van andere bos(jes) en bosranden. Binnen het plangebied zijn van deze soort geen vraatsporen of holen gevonden. Aangezien het leefgebied van deze soort vrij groot is (tot wel 5Ha) en er maar een klein deel van het mogelijke leefgebied van deze soort zal worden verwijderd heeft dit geen effect hebben op het essentiële leefgebied van deze soort als geheel.

Otter

De otter is een zeer schuw dier dat zowel gebruik maakt van land- als van waterbiotoop. Er is bij de oever gelet op sporen om te bepalen of de otter zich verplaatst tussen oever en water. Deze sporen (prenten, territoriummarkering, uitwerpselen) zijn niet waargenomen. Het is mogelijk dat deze soort zich naast het plangebied verplaatst tussen waterbiotoop en landbiotoop, waardoor hij via land of via water wel gebruik maakt van het plangebied. Vanwege de schuwe aard van dit dier, en de afstand dat het plangebied heeft tot het (drukke) zwembad en nabijheid bij het centrum van Ommen, lijkt het niet waarschijnlijk dat deze soort gebruik maakt van het plangebied.

Steenmarter

Steenmarters maken gebruik van uiteenlopende habitats. Belangrijke landschapselementen voor leefgebied van de steenmarter zijn greppels, bermen, groenstroken, heggen en bosjes. In het plangebied kan deze soort gebruik maken van de elzensingel en de oever van de Vecht. Verblijfplaatsen van deze soort worden uitgesloten; het ontbreekt binnen het plangebied aan schuren, zolders of geschikte rommelhoekjes waar deze soort verblijfplaatsen maakt.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. De functie van het gebied blijft grotendeels behouden. Negatieve effecten op de positieve staat van instandhouding van deze soorten worden uitgesloten.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, bunzing, steenmarter en boommarter geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De bossingels, bospassage en watergangen blijven behouden. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in het plangebied te verwachten zijn, zijn de buizerd, ooievaar, en verschillende valken en uilen. Verblijfplaatsen van deze soorten in de vorm van nestkasten, horsten of oude kraaien- en eksternesten zijn niet aanwezig. Mogelijk dat enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als foerageergebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als blauwe reiger, ijsvogel, oeverwaluw etc. Nesten van deze soorten waren op het moment van het veldbezoek niet aanwezig binnen het plangebied. Er is voor de oeverwaluw of ijsvogel slechts één plek geschikt voor nestbouw, dit is aan de oever van de Vecht, waar een stuk van zo'n drie meter is afgebroken, waar de zandbodem nu open ligt, dit is niet op de locatie waar de oude meander verbonden zal worden met de Vecht. Oeverwaluw en ijsvogel maken van soortgelijke elementen gebruik om tunnels in te graven voor hun nesten. De blauwe reiger broedt veelal in kolonies. Nestkolonies van deze soort zijn niet te missen vanwege het geluid dat zij maken en de grote van de nesten. Dit ontbrak binnen het plangebied. Ook van andere soorten zijn geen nesten binnen het plangebied waargenomen.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder algemene broedvogels. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; meerkooi, waterhoen, wilde eend, houtduif, merel, roodborst, Turkse tortel, zwartkop, tuinfluiter, grasmus, tijkraai en winterkoning. Mogelijk maken ze gebruik van de elzensingel voor hun nesten, en maakt de rest van het plangebied deel uit van hun leefomgeving.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er zijn op het moment van het veldbezoek geen nesten waargenomen in het plangebied. Hierdoor blijft de functie van het grootste gedeelte van het plangebied onveranderd. Tevens worden slechts enkele bomen gekapt, waar ten tijde van het veldbezoek geen nesten aanwezig waren. In de winterperiode vóór kap van de bomen moet worden gecontroleerd op de aanwezigheid van eventuele nesten.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de aard van het plangebied en de beperkte beschikbaarheid van mogelijke nestlocaties, kunnen er slechts enkele soorten vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving nesten bouwen op het plangebied. Omdat er voor de meerpalen geen bomen (dus potentiële nestplaatsen) worden weggehaald, worden hier geen negatieve gevolgen verwacht. Bij de realisatie van de doorgang worden slechts enkele bomen gekapt. Er blijft in de directe omgeving voldoende geschikt leefgebied aanwezig, en deze soorten beschikken over voldoende flexibiliteit om alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde. Wel dient er buiten het broedseizoen te worden gewerkt, om mogelijke verstoring van nesten van deze soorten te voorkomen.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Kapwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden, nesten in de beplanting kunnen namelijk binnen het broedseizoen niet worden uitgesloten.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels. Voor aanvang van de werkzaamheden dient een nestcontrole te worden uitgevoerd om te bepalen of nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten aanwezig zijn. De werkzaamheden aan de bomen dienen buiten het broedseizoen (1 maart tot 15 juli) te gebeuren om verstoring van de categorie 5 soorten en overige broedvogels te voorkomen.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals levendbarende hagedis, ringslang, zandhagedis en adder zijn in de omgeving van het plangebied waargenomen (NDDF, 2023). Deze soorten zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Daarnaast zijn er in het plangebied bijna geen open, vegetatiearme plekken waar deze soorten kunnen zonnen.

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop worden beschermde reptielen uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Tevens kunnen ze de Vecht en de oude Vechtarm gebruiken als waterbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van beschermde amfibieën. Tevens is het water in het plangebied voor soorten zoals de kamsalamander ongeschikt vanwege de stroomsnelheid van het water. Hierom worden beschermde amfibieën niet verwacht binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting niet leiden tot een verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Juist door de vergroting van wateroppervlak wordt het plangebied geschikter voor deze soorten.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van mogelijke negatieve effecten als gevolg van de geplande ontwikkelingen. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn twee waterelementen aanwezig: de Vecht, en de oude Vechtarm. Er is in de buurt van het plangebied één beschermde vissoort waargenomen, de grote modderkruiper (NDFF, 2023). Dit is een soort die gebruik maakt van ondiepe wateren met een dikke modderlaag. Deze soort kan tevens goed tegen zuurstofarme wateren, in tegenstelling tot veel andere vissen. Door de staat waarin de oude Vechtarm zich verkeert, kan deze soort niet worden uitgesloten. In de Vecht was het water erg helder, waardoor de bodem goed zichtbaar was. In dit deel van de Vecht is de soort uitgesloten vanwege de zandige bodem zonder of met te weinig slib om geschikt te zijn voor deze soort.

Effecten en ontheffing

De grote modderkruiper kan niet op voorhand worden uitgesloten in de oude Vechtarm. Negatieve effecten op deze soort als gevolg van de geplande werkzaamheden kunnen hierom met de huidige kennis niet worden uitgesloten, tenzij er wordt gewerkt met een ecologisch werkprotocol. In een dergelijk protocol worden maatregelen aangedragen om schade aan de soort te voorkomen.

Conclusie: nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming voor de grote modderkruiper is niet noodzakelijk, echter moet wel worden gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol, om schade aan de soort te voorkomen.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende beschermde ongewervelden waargenomen: beekrombout, gevlekte witsnuitlibel, grote vos, grote weerschijnvlinder en sleedoornpage. Van de drie vlindersoorten ontbreken de waardplanten binnen het plangebied. Respectievelijk zijn dit iep of zoete kers, boswilg, en sleedoorn.

De gevlekte witsnuitlibel wordt niet verwacht in het plangebied. Deze maakt gebruik van vegetatierijke vennen, duinplassen en laagveenmoerassen. Deze zijn niet aanwezig op het plangebied. Een soort die mogelijk wel gebruik maakt van het plangebied is de beekrombout. Deze soort maakt gebruik van grote beken en kleine rivieren. De Vecht en oude Vechtarm voorzien hierin op het plangebied.

Effecten en ontheffing

De beekrombout maakt mogelijk gebruik van de zandige oever van de Vecht binnen het plangebied. Indien er volgens een ecologisch werkprotocol wordt gewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met larven van deze soort, worden negatieve effecten op de positieve staat van instandhouding van deze soort uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk, mits er wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol voor de beekrombout.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, konijn, vos en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vogels (algemeen)

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren. Kapwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden, nesten in de beplanting kunnen namelijk binnen het broedseizoen niet worden uitgesloten.

Vissen

Nader onderzoek naar de grote modderkruiper in de oude Vechtarm wordt niet noodzakelijk geacht, mits wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol met soortspecifieke maatregelen.

Ongewervelden

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk mits er wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol voor de beekrumbout.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (Aerius, 2022). De geplande werkzaamheden hebben als doel het herstellen van de Oude Vechtarm, door deze opnieuw aan te sluiten met de Vecht. Dit is van toegevoegde waarde voor het Natura 2000-gebied waar het plangebied onderdeel van is. Negatieve gevolgen op het Natura 2000-gebied als gevolg van de geplande werkzaamheden en toekomstig gebruik worden niet verwacht, echter wordt wel aangeraden een toetsing aan het Natura 2000-gebied uit te voeren. Deze toetsing is in een aparte rapportage opgenomen.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Dit geldt alleen voor de uitvoeringsfase, dus het realiseren van de aantakking en het plaatsen van de meerpalen. In de gebruiksfase is geen sprake van extra stikstofdepositie, omdat het gebruik van de meerpalen is beperkt tot een enkele kleine boten per jaar. In een aparte rapportage wordt de stikstofberekening beschreven.

6.3 Bescherming houtopstanden

Binnen het plangebied worden twee bomen gekapt om plaats te maken voor de verbinding van de Vecht met de oude meander. Het gaat om de rijbeplanting (van meer dan 20 bomen) aan de westkant van het plangebied. De bomen grenzen aan de Oude Vechtarm. Deze zijn aanwezig buiten de bebouwde kom van Ommen (DigiTree, 2023). Het is volgens provinciaal beleid noodzakelijk een kapmelding te doen voor het kappen van deze bomen. Volgens de gemeente vallen de bomen onder een lijnvormig object zoals beschreven in Landschapsontwikkelingsplan Ommen.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

In het kader van het NNN zijn de ontwikkelingen in strijd met het bestemmingsplan. Door het ontgraven van de oever tussen de Vecht en de oude meander ontstaat water, hiermee blijft het plangebied fungeren als natuur. Een toetsing van de ontwikkeling aan het NNN is derhalve niet noodzakelijk.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Ook vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar met betrekking tot de onderdelen gebiedsbescherming en houtopstanden, mits een kapmelding wordt gemaakt. Dit geldt ook voor het onderdeel soortenbescherming, mits wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol waarin maatregelen ten behoeve van broedvogels, beekrombout en grote modderkruiper zijn opgenomen.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7 Literatuurlijst

- Aerius. (2022). *Aerius calculator*. Opgehaald van Calculator.aerius.nl: <https://calculator.aerius.nl/wnb/source/>
- DigiTree. (2023). *Viewer*. Opgehaald van digitree.kaartenbalie.nl: <https://digitree.kaartenbalie.nl/gisviewer>
- ESRI. (2022). *ESRI Nederland*. Opgehaald van Esri.nl: <http://www.esri.nl>
- NDFF. (2023). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul#1>
- Overijssel, P. (2017). *Omgevingsvisie Overijssel 2017*. Opgehaald van Overijssel.tercera-ro.nl: <https://overijssel.tercera-ro.nl/MapView>
- Overijssel, P. (2022). *Begrenzing NNN en Zone Ondernemen met Natuur en Water (Omgevingsvisie)*. Overijssel: Provincie Overijssel.
- Ruimtelijke plannen. (2022). *Ruimtelijke plannen*. Opgehaald van ruimtelijkeplannen.nl: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view>

Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

www.eelerwoude.nl